

F O A I E

pentru

mințe, inimă și literatură.

No. 24.

Luni, 16. Iunie

1847.

ЃНЃ РЪСНЃНСЃ

ла префачериле лтвѣдетрїлор дїн
Молдова.

(Ѓрмаре.)

Domnule I. I. лдї зїкѣ кѣ нїчї зна
дїн нациїле чївїлизате п'аѣ асвѣрлїтѣ фїло-
софїеа, лециїле шї лїтвеле, шї Дта те-аї
амѣдїтѣ фоарте рѣѣ лн ачеастѣ прївїре
кѣ каре ле щердї. Прѣсія, Церманїа, Фран-
ція шї Англіа пѣ ле-аѣ штерсѣ дїн скоа-
леле лор. Чїтеще програмеле ачесторѣ
дерї шїдї веї пїпѣ амѣдїреа кѣ дерїтѣл.
Веї кѣлечереа програмелор дела тоате
скоалеле Прѣсіеї де консіліерѣл Найгевазер
шї веї афла лн колециѣ пѣ пѣмаї поезїеа,
лїтвеле веки шї повѣ, дарѣ пѣпѣ шї фї-
лософїеа. Казтѣ о програмѣ де але Цер-
манїеї шї де але Англіеї шї те конфрѣнтѣ
кѣ еле. Апої че те мѣочеше де а шї кѣрти
не тодї ачеїа че аѣ фѣкѣтѣ кѣрсѣрї регѣ-
лате, че аѣ депѣсѣ рїгѣроазе, че аѣ дїпло-
ме формале де шїїнда лор де не ла злї-
версїтѣдїле Европей, саѣ кѣарѣ шї не а-
чеїа карїї лисѣфледїдї де дорїнда де а vedē
кѣлтѣра націоналѣ лѣфлорїнд адѣкѣ дѣпѣ
пѣтїндѣ шї мїкѣл лор талантѣ ла алтарїл
пѣзелор ромѣне, фѣрѣ а крїтїка саѣ а de-
фїма вѣнавонїндѣ шї зелѣл орї кѣрѣїе на-

ціоналїстѣ, шї не карїї прївїндїї тотѣ о-
датѣ аѣ чева маї мѣлтѣ декѣтѣ Дта. Обїе-
ктеле ачесте не аколо ка шї не аїзреа пѣ
ле сокотѣ ка Дта кѣ тотѣл де петревнїче
соцїетѣдїлор шї кѣарѣ класеї де жосѣ; нїчї
кѣ с'аѣ сперїатѣ де пѣтѣрѣл чел шаре ал
лтвѣдадїлор карїї кѣ тоатѣ негалїтатеа
Дтале фѣрѣ шѣрїїнїре се вѣкѣрѣ де лѣ-
мїнареа дѣхлзї лор педлпедекадї ла а-
чеаста акѣм де сѣте де ал; кѣндѣ Дта не
коїпатрїодї възьодѣї лѣкѣ лн фешеле
шїїнделор плѣнїї де соарта дѣреї кѣ че
аре сѣ факѣ кѣ атѣда лтвѣдадї. Че де
маї фїло-патрїе! вѣдѣ кѣ лнтре 1,200,000
локїторї аї Молдовеї 15,613, еарѣ пѣ
15,000 дѣпѣ кѣм арѣдї, оаменї де треавѣ
п'ар авеа лѣкѣ. Dee Dѣмнезеѣ сѣ фїе тодї
де треавѣ шї сѣ пѣ маї фї мѣрїтѣ нїчї ѣ-
пѣл дѣпѣ фреквентареа ачелор 12 ані де
лтвѣдетѣрѣ, арѣтадї лн еспозїдїеа: „Стѣ-
рїї лтвѣдетѣрїлор пѣвлїче лн Молдова“
де референдарїл Г. Асакї 1845. Domnule!
пѣ пѣмаї жѣдекѣторїї, адвокатїї шї фїло-
софїї сѣ черѣ ка сѣ фїе оаменї лтвѣдадї
шї чїпстїдї лнтр'їнѣ статѣ, кѣчї пѣ пѣмаї
еї аѣ дрептѣрї де соцїетате, дарѣ шї масса
лнтреагѣ а попорѣлї шї а четѣденїмеї
трѣвѣ сѣ апѣче фѣкїлеа лѣтїнеї, кѣчї: шї
негѣдеторїл шї мецѣрѣл шї слѣжїторїл

чел май де не зрмъ аъ дрептъл де а фи оамені лѣминаці ші чінстіді, кѣчі фіекаре дінтр'ѣншіі слѣжескѣ патріей. Бічіведіі organizația скоалелор де май пайнте лѣдѣндѣ пе ачеастъ позъ, лѣсъ адѣці аминте кѣ лѣдѣндѣ дефаимі, кѣчі тотѣ ачеа окърмѣре аъ лѣнтродѣсѣ ші лѣкѣвѣмѣдѣтѣ система веке че ші пе астъ позъ. Май зичі кѣ: лѣнтрѣ кѣтѣ нова лѣмѣдѣтѣрѣ пѣ ва форма декѣтѣ фѣпѣтѣрѣ, каре лѣнтрѣ свдоареа фѣцеі лор сѣ ші агонісеаскѣ о пѣне дѣлче ші чінститѣ, аплікѣндѣсе ла індѣстріе, лѣнтрѣ атѣта ші вѣетѣл де ridiculus mus се ва нѣмичі дѣпайнтеа фолосѣлѣ че поате авѣ сочіетатеа дін ачеаста.“ Вреа сѣ зикѣ Домнѣле кѣ чеілалді дін сочіетате, че пѣ ворѣ фаче ачеастъ лѣмѣдѣтѣрѣ, пѣ ш'аъ агонісітѣ нѣчі лѣші ворѣ агонісі пѣінеа лѣнтр'ѣнѣ кіпѣ чінститѣ, кѣ алте кѣ вѣите зичі: кѣ тоці чеілалді свѣтѣ саъ ворѣ фі піде рѣпѣторі, че'і окротѣще окърмѣреа лѣ сінѣл еі. Кѣ ачеаста пе май адѣчі лѣкѣ одатѣ аминте де влестетѣл дѣмнезеескѣ пе каре л'аъ арѣкатѣ лѣ фаца лѣі Adam ші пѣ ѣспра зѣнора нѣмай, че а лѣнтрѣгѣлѣі неатѣ оменескѣ. Дѣта дѣчі пѣ фаче нѣчі зѣнѣ фѣлѣ де деосѣвіре лѣ ачеастъ прѣвінѣцѣ, кѣчі пѣкѣтѣвѣщі лѣнпротѣва скрѣпѣтѣреі, лѣнпротѣва гласѣлѣі дѣмнезеескѣ. Аъ доарѣ нѣмай дін ачестіа ешіді кѣ асеменеа лѣмѣдѣтѣрѣ воещі а фаче алѣнелѣ статѣлѣі ші пе чеілалді те мѣлѣметѣщі аі авеа де тѣнѣторі? Сістема лѣмѣдѣтѣреі де май пайнте че ера де патѣзѣспрезече ані те лѣсѣнѣшѣнѣтеазѣ де нѣмѣтѣрѣл лѣмѣдѣцѣілор че прѣдѣчеа. Че веі зиче акѣм де грѣшадѣ сколерілор Дѣтале че арѣ а'ші свѣрѣнші лѣмѣдѣтѣрѣіле нѣмай лѣ шепте ані саъ дѣпѣ програмѣл чел арѣдѣі нѣмай

лѣн патѣрѣ; негрешіт кѣ дѣпѣ зѣнѣ адеѣвѣратѣ калкѣл тѣрѣвѣе сѣ фіе лѣнтрѣйтѣ, ші еі ка оамені чінстіді де вѣлѣ сеатѣ ворѣ авеа лѣкѣшоареле лор. Май зичі кѣ тотѣ лѣн сістема веке нѣмѣтѣрѣл елевілор — іа сеата зѣ поате ал сколерілор, саъ аі зѣтатѣ кѣм ді с'аъ рѣспѣнѣсѣ лѣн ачеастъ прѣвінѣцѣ пріо рефѣктаціеа зѣнѣі екс-елеѣвѣ ал академіей дін 1844 — ажѣнсесе лѣнтр'о старе кѣ мѣлѣтѣ май рідіколѣ декѣтѣ ачеа арѣтатѣ лѣн фѣіеа шѣіпѣдѣфікѣ ші літерарѣ Нр. 11, адікѣ вреі сѣ зичі кѣ ера шепте елеві лѣнтр'ѣнѣ класѣ ші кѣ дін авѣзѣрѣ аъ ешітѣ прогресѣл ка лѣн вѣіторіме фѣрѣ де 12 елеві сѣ пѣ се діе | класѣ. Нѣ шѣі кѣмѣ де нѣдѣі вѣне грѣадѣ де рѣтѣчѣрѣі аша де гроасе. О асеменеа лѣдѣвіре пѣлѣ акѣма фііпѣдѣще нѣмай лѣн вѣсѣрїле Дѣтале лѣн каре рѣтѣчѣщі. Пе лѣнѣгѣ ачесте еѣ те лѣнтрѣвѣ ші мѣі рѣспѣнде кѣ інімѣ кѣратѣ, дакѣ лѣн класѣл ал III. де анѣ аі май мѣлді де 4 сколері саъ чінчі кѣте одатѣ, еар лѣн ал IV. кѣндѣ 3 кѣндѣ 2 кѣндѣ 1 ші де мѣлте орі нѣчі зѣнѣл, еатѣ'дѣі лѣдѣеа ешітѣ дін авѣзѣ, еатѣ'дѣі прогресѣл саъ май вѣне регресѣл. Нѣмѣтѣрѣл сколерілор сістемей векі дѣпѣ рапортѣ офіціалѣ дін Дек. 1846 ла колеціѣ аъ фостѣ 93 — ачел де ла факѣлѣтѣдѣі 16, ші лѣн тотѣл 109. Еар ачела ал сістемей челеі позѣ лѣн каре тѣте класеле де май свѣ свѣтѣ редѣсе нѣмай ла патѣрѣ есте де 63. Домнѣле еатѣ'дѣі прогресѣл. Банчеле лѣкѣ'с дешерте ші кѣ дрептѣл лѣн зѣна дін зїле аі аплікат кѣ вѣнѣтѣл „Домнілор!“ зѣнѣі сінѣгѣрѣ сколаріѣ Ф... че'дѣі ста лѣн класѣ, кѣндѣ аі дескѣісѣ зѣша ші кематѣ пе кѣдѣіва колеці аі Дѣтале ка сѣ те вадѣ, каріі дін прагѣ те-аъ прѣвітѣ, лѣсѣ п'аі вѣгатѣ де сеатѣ кѣтѣ те-

аї фѣкѣтѣ де рѣсѣ прїп ачеаста, кѣчї професорѣ дїн Парїс не каре'л чїтезї, дїн резонѣ аѣ зїсѣ Длор! пентрѣкѣ сколерїѣл че л'аѣ възвѣтѣ, шї фѣчеа зпѣл, кѣ Дта шї пѣте шї кѣ амїкѣл Дтале че те-аѣ кондѣсѣ ла класѣ алкѣтѣїадї треї, шї де възпѣ сеамѣ аѣ тревѣїтѣ кеарѣ шї дїн полїтедѣ съ вѣ зїкѣ Домпїлор; ачеаста дпсѣ н'аї дпсемпат'о, чї те-аї мѣлдемїт а ешї кѣ атѣта, адїкѣ шїїндѣ кѣ мїстїчїстѣл есте де маї мѣлте фелѣрї, каре фелѣрї нѣ шїїѣ кѣм дї с'аѣ плѣмѣдїтѣ дп крїерї кѣндѣ дїн гѣра професорѣлвї зїчї кѣ н'аї авзїтѣ декѣтѣ: „Домпїлор! шїїдї Двоастрѣ че ва зїкѣ мїстїчїстѣл? Мїстїчїстѣл Домпїлор, мїстїчїстѣл Домпїлор есте оаре-чева мїстїкѣ.“

Прїп кѣвїптеле ачесте ел нѣ фѣкѣ нїчї о дпнѣрѣдїре, де знде съ фї пѣтѣтѣ скоате Дта кѣї маї де мѣлте фелѣрї. Домпѣле! чел че нї ворѣшї дп атѣтеа лїмѣї стрїеїне прїп артїкѣлѣл че скрїї, нѣ вацї де сеамѣ кѣ кѣ полїглотїеа Дтале нѣ шїї нїчї мѣкар лїмѣва че аї свпг'о де одатѣ кѣ цїда; аша де пїлдѣ кѣндѣ те еспрїмї: мїстїчїстѣл есте оаре-чева мїстїкѣ, грешїцї, пентрѣ кѣ професорѣл нѣ дптрева, дарѣ еспїка, шї Дта тревѣїа съ зїчї „мїстїчїстѣл есте вп че саѣ чева мїстїкѣ, пентрѣ кѣ кѣ оаре-че не слѣжїтѣ маї мѣлтѣ ла дптревѣрї шї нѣ ла еспїкѣрї, аша фїїндѣ фїреа лїмѣвї ротѣне. Домпѣле де шї дп маї мѣлте пасаже поетїzezї, аїчї дпсѣ те вѣдѣ кѣ прїп оаре-чева, кеарѣ дїн лїмѣва Дтале фацї зпѣ мїстїчїстѣ, прїп зр-таре драгѣл меѣ дпкѣ аї невое де граматїкѣ. Зпѣ мїстїчїстѣ дпкѣ маї гѣсескѣ шї дп расаднїда пансїоанелор кѣндѣ зїчї „кѣ дїн еле вор ешї ѳменї формадї спре а кѣпѣта дпкредереа окѣрѣмѣрїї шї ашї

слѣжї цара лор, нѣ дїн дпндемѣл де кївернїсалѣ, чї дїн драгостеа шї рѣвна пентрѣ вїпеле обїдескѣ.“ Аратѣ'мї мѣкар о сїпгѣрѣ фрѣмоасѣ пїлдѣ де ачесте, дакѣ се поате, кѣчї пансїоане авемѣ маї дїнаїте де рѣдїкареа скоалелор пѣвлїче дела 1828, шї те дптревѣ кѣндѣ аѣ лїпсїтѣ шї поцї вїса кѣ ва лїпсї вреодатѣ їдеѣа де кївернїсалѣ дїнтре оаменї, орї де че кондїцїе ворѣ фї еї? Еа есте ка елементѣ неапѣратѣ, лїпїтѣ де траїѣл пострѣ соцїалѣ. Не лѣпгѣ ачесте че веї фаце кѣ родѣл дпвѣдетѣрїлор градѣлвї ал П. кѣ арпантерїї, констрѣкторїї, канделїстїї шї контавїлї Дтале, кѣндѣ лор нѣ ле дпгѣдѣї а се вѣкѣра де дпкредереа окѣрѣмѣрїї, чїї лашї а трѣї дптрѣ свдоареа фецеї лор; аѣ дѣрѣ дїптр'ѣшїї воешї а форма пентрѣ статѣ о класѣ кареа съ дпсѣфле тотдеавна окѣрѣмѣрїї о дпгрїжере дпфрїкѣтоаре? Дпкредереа чеа статорпїкѣ а зпелї окѣрѣмѣрїї есте ачееа че се разїмѣ дп свѣлетѣл шї їнїма дптрецеї мессе а пагїеї, каре есте попорїмеа, четѣденїмеа шї повїлїмеа. Нѣ пѣне аша де пѣдїнѣ мерїтѣ дп скѣлле пѣвлїче, кѣчї еле претѣтїнденеа аѣ фостѣ чїпстїте дпаїптеа челор партїкѣларе. Еле аѣ фостѣ ватра де знде с'аѣ апрїнскѣ фѣкѣїеа лѣтїнеї, дїптр'ѣнселе аѣ ешїтѣ цепенїѣл челор маї,марї вѣрѣвацї, дп карїї статѣрїле ш'аѣ пѣсѣ тоатѣ дпкредереа, шї еї ле аѣ а рѣдїкатѣ ла кѣлтеа тѣрїрїї шї а препѣтернїчїеї. Еѣ ка шї тоцї консодїї меї дїн їнїмѣ дорескѣ ка шї зпеле шї алтеле съ дпподовеаскѣ патрїеа кѣ зелошї шї адевѣрацї фїї аї еї, кѣчї скоалеле сѣлѣтѣ паладїѣл пострѣ. D. I. I., дпкѣ зпѣ алтѣ мїстїчїстѣ шї маї таре гѣсескѣ дп програмѣл сїстемеї Дтале. Дп ел не арѣдї

класѣ I, II, III, ші IV. дін градѣл II. къ тоате материале лор; unde аї лѣпѣдатѣ дѣ съ класеле дѣчепѣтоаре саѣ адмінтреле пѣміте де градѣл I. ? аѣ доарѣ воещі ка сколеріи пріи врезнѣ фелѣ де містичістѣ съ і пѣі ла граматікѣ, географіе, історіе ші амтеле, фѣрѣ ка съ маї дѣведе а, б, ц ? Кѣндѣ аї пѣсѣ кондеїл ші аї скрісѣ „Префачеріле дѣвѣдѣтѣрілор дін Молдова,“ а тѣчї те-аї дѣсѣрчїнатѣ а скріе дѣспре префачеріле дѣвѣдетѣрілор дін Молдова, еар пѣ пѣмаї дѣспре ачеле але градѣлї ал II. ле. Дѣсѣ аї дрептате къ атецїтѣ де маї тѣлте лїмѣі тоарте ші вїи, поате къ пѣ кѣпощї дѣкѣ вїне терміноложіеа ромѣнеаскѣ. Молдова дарѣ ка ші тѣте челемалте цѣрї аре сколі дѣчепѣтоаре, фѣрѣ де каре челе маї дѣпалте пѣ потѣ фї, поате дѣсѣ къ ачѣаста пѣ інтрѣ дѣ сістѣма чѣа резопатѣ а Дталѣ. Дѣмі парѣ фѣрте рѣѣ къ апѣчї чѣала ші те трѣзещї хоїса, де че пѣ ещї крѣдїчїосѣ стеагѣлї съв каре те-аї дѣролатѣ ? Стѣї Домѣлѣ трѣзещѣте дін містичістѣ ші чїтещѣ тавлоапеле атіпѣтоаре де организареа скоалелор дін Молдова, дѣ каре се кѣпрїодѣ скоалеле дѣчепѣтоаре, къ скоала фетелор ші ачѣа де тѣестрїи; скоалеле де градѣл ал II., дѣвѣдетѣра лїмѣелор стрѣїне ші а щїїнцелор акадѣміче прѣкѣт ші пансіонателе. Ачѣсте тоате алкѣтѣсскѣ дѣвѣдетѣрїле дін Молдова дѣспре каре дѣпѣ тїтѣла че не пѣї дѣапїте, трѣвѣїа съ ворѣещї, пѣ вїтѣндѣ тот одатѣ ші пѣ семїнаріеа Бенїамїнѣ, каре фаче парте ла трѣпѣл дѣтрѣгѣ ал дѣвѣдетѣрїлор дін Молдова; еа астѣзї се афлѣ съв о алтѣ епітропіе дѣгрїжіторѣ шї дѣ кѣрѣндѣ ащѣптѣтѣ шї реорганиза- реа еї. D. I. I., пѣведї окларїи не пасѣ

ші чїтещѣ адеѣвѣрата програмѣ дѣтродѣсѣ дѣ сколе.

Тавлоапеле атіпѣтоаре де реорганиза- реа скоалелор.

Л і т е р а А.

Сколеле дѣчепѣторѣ кѣрѣсѣ де трѣї апї.

Дѣ капїталїе.

А п ѣ л I.

1. Дѣ Трѣї-їерархі. Кѣпощѣреа лїте- рїлор, сілавіреа, чїтіреа дѣспре модѣл Ланкастрїнѣ. Скріереа пѣ пѣсїпѣ, тавлѣ шї хѣртїе. Меморїзаціеа, рѣгѣчїшї, сентен- ції шї дѣвѣдетѣрї морале, кѣлоащѣреа шї скріереа пѣтерїлор дѣпѣ моделѣрї.

А п ѣ л II.

Релїціеа, катїхісѣл, дін граматїка ро- тѣпѣ етімологіеа пѣ скѣртѣ, есѣрчїдїї дѣ дїктандо, географіе, дѣтродѣчѣре, Европа дѣ цѣпералѣ, арїтметїка, чѣле патрѣ спе- ції, калїграфіе.

А п ѣ л III.

Релїціеа, катїхісѣл, історїеа сѣпѣтѣ, сінтаксѣл пѣ скѣртѣ, дін географіе Асіа, Африка, Амерїка шї Австралїа, дін арїтме- тїкѣ пѣтерїле комплексе, калїграфіеа.

Асемѣнеа кѣрѣсѣ есте статорнїчїтѣ шї пѣнтрѣ зрѣтореле скоале дѣчепѣтоаре: 2. Тѣтѣрашїї. 3. Пѣкѣрарїї. 4. Тѣргѣшо- рѣл. Ла 12 цївѣтѣрї: 5. Дорохоїл. 6. Ботошенїї. 7. Фѣлтіченїї. 8. Пеатра. 9. Романѣ. 10. Бакѣл. 11. Фокшанїї. 12. Галації. 13. Бѣрладѣ къ класѣл Кодореанѣ. 14. Текѣчїѣ. 15. Хѣшїї. 16. Васлѣїѣ. 17. Тѣргѣл Овнїї. 18. Тѣргѣл фѣрѣмосѣ. Чѣсте дѣбѣ дін зрѣтѣ ка сколі фїліале.

Іскѣлїдї

(Кѣстакѣ Маврокордатѣ логоф., Г. Сѣдѣ.)

Літера В.

Обієктеле де дѣвѣдетърѣ дѣн скоола фетелор.

Класъ I.

1. Сѣнтеле рѣгъчѣвнѣ къ тѣлѣвѣре пе скъртѣ. 2. Сѣлавіреа шѣ чѣтіреа. 3. Нѣмѣ-рареа. 4. Скрѣсоареа. 5. Лѣврѣ де тѣлѣ.

Класъ II.

1. Катѣхѣсѣ къ тѣлѣвѣрѣ. 2. Чѣтіре дѣн тотѣ фелѣ де кърцѣ. 3. Арѣметѣка. 4. Граматѣка пе скъртѣ. 5. Калѣграфѣеа. 6. Лѣврѣ де тѣлѣ. 7. Елементеле десенѣлѣ.

Класъ III.

1. Історѣеа сѣлѣтѣ. 2. Граматѣка шѣ скрѣереа, дѣктандо къ ортографѣе. 3. Арѣметѣка. 4. Цѣнереа катастѣхѣрѣлор каспѣе. 5. Дѣнтѣле кѣноцѣнѣе. 6. Калѣграфѣе. 7. Десенѣл. 8. Лѣврѣ де тѣлѣ.

Іскѣлѣдѣ

(Костакѣ Маврокордатѣ логоф., Г. Сѣцѣ.)

Літера С.

Дѣвѣдетърѣе дѣн скоола де месерѣе.

Дѣвѣдетърѣ дѣн ателѣе:

1. Стрѣгърѣе. 2. Столерѣе. 3. Ротърѣе. 4. Сѣдѣкърѣе. 5. Ферърѣе. 6. Лѣкѣтѣшѣе. 7. Бѣтърѣеа.

Дѣвѣдетъра сколастѣкѣ:

1. Чѣтіре. 2. Сѣнтеле рѣгъчѣвнѣ. 3. Скрѣереа. 4. Арѣметѣкѣ. 5. Десенѣл мѣнеалѣ къ аплѣкацѣе.

NB. Патрѣзѣчѣ шѣ чѣнчѣ елевѣ, дѣн пѣрцѣдѣ дѣвѣ осевѣтеле ателѣе де маѣ сѣсѣ шѣ дѣвѣдетъра арѣтатѣ, дѣвѣ че ворѣ дѣндеплѣнѣ кърсѣл де чѣнчѣ анѣ аѣ сѣ ѣасѣ маѣстрѣ шѣ дѣзестрадѣ къ тоате вѣелтеле трѣвѣгоаре мѣщѣшѣгѣлѣ лор, авѣндѣ а

се дѣнотѣрче ла тѣргърѣе акърора Ефорѣе ѣаѣ трѣмѣсѣ.

Іскѣлѣдѣ

(Костакѣ Маврокордат логоф., Г. Сѣцѣ.)

Літера D.

Скоомеле градѣлѣ II. кърсѣ де патрѣ анѣ.

Дѣн капѣталѣе.

Апѣл I.

1. Дѣн релѣцѣе історѣеа сѣлѣтѣ. 2. Граматѣка ротѣлѣ: Етѣмолодѣе, ортографѣе, скрѣереа, дѣктандо. 3. Математѣкѣ: фѣрѣкѣе, пропорцѣе, кѣноцѣереа тѣсѣрѣлор шѣ а монетелор. 4. Історѣе патѣралѣ, обѣщѣдѣшѣнѣ шѣ челе трѣе імперѣе. 5. Цѣографѣеа спѣцѣалѣ а Еврѣпеѣ. 6. Десенѣл лѣнеалѣ шѣ калѣграфѣе.

Апѣл II.

1. Дѣн релѣцѣе. Моралѣл крѣщѣенѣскѣ дѣн Евангѣлѣе, (дѣвѣ кърцѣе прѣмѣте де вѣсерѣка ортодокѣ). 2. Сѣнтакѣл ротѣлѣ къ ексѣрцѣдѣе де компѣнерѣ. 3. Алѣебра пѣлѣ ла еквацѣе градѣлѣ ал доѣлеа, къ прѣнѣзѣндѣсе цѣомерѣе, планѣмерѣе шѣ стереометрѣе. 4. Фѣзѣка: кѣноцѣнѣнѣ обѣщѣдѣ. 5. Географѣе: Асѣа, Афрѣка, Амерѣка шѣ Австралѣа. 6. Історѣе: хрополѣцѣеа веке шѣ позѣ. 7. Десенѣл лѣнеалѣ, планѣрѣ де сѣтѣадѣе шѣ де машинѣ, калѣграфѣе.

Апѣл III.

1. Реторѣка къ рѣгѣле ла фелѣрѣе компѣнерѣ. 2. Трѣгонометрѣе, рекѣтѣлѣне къ аплѣкацѣеа логарѣтмелор пѣнтрѣ рѣдѣкареа планѣрѣлор. 3. Хѣмѣе къ аплѣкацѣе ла агрономѣе шѣ економѣе каспѣкѣ. 4. Географѣе спѣцѣалѣ а патрѣеѣ шѣ а цѣрѣлор дѣвѣечѣнате. 5. Історѣе спѣцѣалѣ а патрѣеѣ шѣ а цѣрѣлор дѣвѣечѣнате. 6. Десенѣл архѣтекѣтонѣкѣ, калѣграфѣе.

Апѣл IV.

1. Есерциѣи деосевите, компънерѣи комерціале ши възале. 2. Геометрія практикъ пентръ рѣдикареа планѣрипор. 3. Допія скриптуръ. 4. Десевъл архітектоникъ къ проектаре де констръкциѣи. 5. Приципиале агрономіеи. 6. Прочедъра церіи. 7. Статистика комерціалъ, къ элементеле економіеи політиче. Искъліци

(Костакѣ Маврокордат лог., Г. Свѣз.)

Литѣра Е.

Дѣвѣдетъра лимвелор стрѣине ши а щіинделор академиче.

Пентръ ачесте дѣвѣдетъри ворѣ фи професори де лимва: елинъ, латинъ, французъ, цѣрманъ, рѣсианъ.

Спре а пѣтѣ трече елевъла ла кърсъріле зрѣнтоаре, щіинда лимвѣи латине саѣ ачѣи елине есте дѣндаторітоаре.

1. Реторика къ литератъра дѣн тоате класеле къ традъчерѣи дѣн авторіи класічи, ши деосевите екерциѣи ши компънерѣи дѣн лимва французъ. 2. Исторіеа зѣиверсалъ. 3. Математика. 4. Дѣналта математикъ ши астрономіе. 5. Лодика ши филозофіеа моралъ. 6. Исторіеа патъралъ, физика ши хеміеа. 7. Лѣциле патриѣи къ Басіликалеле. 8. Стіллъ дѣпломатикъ къ ратъриле щіинделор зѣнви дѣпломатѣ. 9. Економіеа политикъ, фінанцеле ши администраціеа. 10. Математика аплекать ла арта мѣлитаръ, адекъ: пентръ тактикъ ши стратегіе.

Карѣ щіинци се ворѣ преда дѣн лимвеле маї свѣѣ дѣосемпате, дѣнъ дѣлеспиреа че се ва дѣтѣдоша дѣн афлареа де потрѣвѣи професори. Искъліци

(Костакѣ Маврокордат лог., Г. Свѣз.)

1847. Февр. 14.

(Ва зрѣма.)

Къвънт фънебръ пентръ рѣпосатъла дѣнтръ ферічѣре преа сѣинциѣла Кесаріе, епископъла Бѣзъвлѣи.

(Зрѣтаре.)

Къ кът вѣртътеа дѣнтрече щіинда ши ори че таланте, къ атът бѣрватъла вѣртъос есте маї прѣсѣс де чеїмалци дѣнвѣдѣи ши дѣнделенци дѣн опіниа лѣмѣи, дар ліпсѣи де ачест дар черѣск; де ачѣеа, нѣмѣк маї фѣрѣмос декът лавда вѣртъциѣи, ши ферічѣте сѣвт паѣиале а кърора бѣрваѣи мерѣтъ ачѣастъ лавдъ. Ачѣѣиа, ка нѣще лѣчѣафѣри че дѣфѣрѣтѣсѣеаъ тѣриа черѣвлѣи, стрѣлѣческ дѣн темплъла наѣионал прип лѣмѣиале вѣртъцилор лор, ши лавда лор се фѣче о проприетате ши прип зрѣтаре о тѣндриѣ наѣионалъ. Тѣте веакъриле аѣ дат бѣрваѣи вѣртъоши ши стрѣлѣчѣи прип фѣнтеле лор, ши тѣте паѣиале, маї тѣлт саѣ маї пѣѣи, се ферічѣск къ аѣ ешит дѣн сѣнѣл лор зѣни ка ачѣѣиа карѣ, дѣн вѣдъгле аѣ фолосѣт пе чеїмалци къ фѣнтеле ши пѣлда лор; іар дѣнъ тоарте адъчѣреа-амѣнте ши пѣтеле лор дѣндеампъ пе тоѣи зрѣмѣши ла асѣмѣнеа фѣнте. Ромъниа дѣкъ пѣ есте маї пе жос дѣн прѣвѣиѣа ачѣаста. А авѣт, саѣ маї вѣне, арѣ ши еа пе аї сѣѣи ерої, пе аї сѣѣи дѣнделенци, пе аї сѣѣи кѣвиоши, пе аї сѣѣи патриоѣи. Зѣнѣл а адъс ла алтаръла патриоѣи вѣтежіа ши жѣртѣреа са, алтѣл дѣнѣл ши щіинѣа са, алтѣл кѣвиошиа ши сѣинѣенѣа са. Ачѣла прип кѣражъла ши пѣтереа брадълѣи сѣѣ а апѣрат патриа ши а тѣнтѣит васъла наѣионал де фѣртъоа перічѣни; ачѣста прип щіинѣеле ши дѣнделенчѣнеа са а дат фѣнтѣри тѣнтѣитѣре ши а дескѣс калеа лѣмѣиолор; челалалт прип пѣлда вѣдѣи сале перічѣни ши сѣинте а спрѣжѣит практика

моралѣвѣ евангелік ші а дѣвѣдат не о-
мені а чіпсті віртѣтеа. Історіа нѣстрѣ не
аратѣ тѣлте есемпле деспре ачестеа; дѣ-
съ ка съ нѣ тѣ паркѣ ам веніт а о чіті
аічі, дѣдемн не іѣвѣторіі де шііпцѣ а о
черчера; іар еѣ тѣ воіѣ тѣрціні а адѣче
аічі де пілдѣ нѣмаі дінтр'ачеі вісерічеші,
ам кѣрора зрѣтѣтор есте ші ферічітѣл рѣ-
посат. Астѣел дінтр'ачешііа а фост фері-
чітѣл Грігоріе мітрополітѣл ачел дедѣ-
мѣлт ¹⁾ кареле, дѣтрѣ дѣделепчѣне дѣ-
черкат, дѣ петречере кѣвіос, дѣ віадѣ
лѣвдат ші де тоді іѣвѣт, дѣ греле времї
кѣрма цѣрїі а пѣртат, ші дѣ соліе ка де-
пѣтат ам обшїі кѣ чіпсте ші вѣлѣ ісправѣ
а зѣмлат. Аша а фост тѣлт дѣвѣдатѣл
ші тѣлт рѣвнїторѣл спре лѣмїнарѣа не-
тѣлѣві сѣѣ, Дамаскіп епіскопѣл Рѣмнїкѣ-
лѣві ²⁾, кѣрѣіа вісеріка ші паціа ромѣлѣ е
датѣре дѣчеперѣа маї кѣ темейв а тѣлтѣ-
чїрїі ші а тіпѣрїрїі кѣрділор вісерічешї
дѣ лімба паціоналѣ. Асемеппеа а фост чел
де зп нѣме кѣ рѣпосатѣл пострѣ, Кесаріе,
зік, епіскопѣл Рѣмнїкѣлѣ ³⁾, мїпѣпатѣл
ачела дѣтрѣ дѣвѣдѣтѣрѣ ші рѣвнїторѣл
спре лѣмїнарѣа неатѣлѣві сѣѣ, каре прїп
традѣчереа ші тіпѣрїрѣа маї тѣлтор кѣрді
вісерічешї дѣ лімба патрїі, а рѣдѣвіат
лімба сѣвѣжгатѣ де атѣтеа веакѣрї ші дѣ-
хѣл паціонал амордіт де речеала дѣтѣне-
рекѣлѣві, ші а фѣѣт не ромѣн сѣ се кѣ-
лоаскѣ маї віне че есте ел кѣнд се нѣ-
тѣше аша, ші сѣ дѣделеагѣ че зіче кѣнд
лаздѣ пре Дѣтѣнезеѣ. Деопотрївѣ кѣ а-
чешїіа а фост Фїларет мітрополітѣл ⁴⁾,
дѣвѣдатѣл ачела, прїетѣлѣ лѣві Кесаріе ші
зрѣтѣторѣл ла лѣкѣрѣа кѣрділор вісері-

чешї, не каре чеї де алт неат дѣ гонїрѣ
пѣлѣ ла мортѣнт. Тот аша а фост ші
ферічітѣл Іосїф ¹⁾ дѣтѣл епіскоп ал Ар-
цешѣлѣві, ачел плїн де евлавїе, де мїлостї-
віре ші де тоатѣ фапта вѣлѣ, каре апрїос
де рѣвнѣ дѣтѣнезеаскѣ а ретїпѣрїт атѣ-
теа кѣрді вісерічешї, ші мерїтѣ ка нѣмаї
пентрѣ дѣнѣсѣл сѣ се дѣфїіпдезе ачѣа е-
піскопїе. Дар пентрѣ ферічітѣл Грігорїе
мітрополітѣл ²⁾ ачест дїп зрѣтѣ че воіѣ
зіче? кѣчі че лімба дѣвїлшѣгатѣ дѣ вор-
віре пѣте сѣ лазде віртѣдіме ачестѣві вѣр-
ват сѣѣнт, каре дѣ тоатѣ віадѣ са с'а
жертѣїт пентрѣ лѣмїнарѣа клерѣлѣві ші а
паціей сале, прїп традѣчереа ші тіпѣрїрѣа
атѣтор кѣрді вісерічешї ші теологїчешї,
дїп каре не челе маї тѣлте ле дедѣа дѣ
дар? Нѣ кѣтезѣ а зіче чева спре лазда а-
челѣіа че есте моделѣл пѣсторїлор ші фа-
ла архїереїлор ромѣнї. Лѣсѣнд ла о парте
їнтрїціме політїче, дѣ прївѣск рѣвдарѣа,
тѣл дѣкїп ші чїпстеск сѣферїпдееле лѣві; іар
віадѣ ші петречереа лѣві сѣѣнтѣ спѣ-о
тоді контїмпоранїі, карїі пѣлѣ астѣзі се
мїпѣнеазѣ ші помѣлеск нѣтѣме лѣві кѣ чеа
маї адѣлѣкѣ евлавїе ші респект. Дѣсѣ, о
зѣвре респектѣоасе ші сѣїате, вѣреднїче
де зрѣмат ші де дѣкїпат! Ертрадімі, дака
помѣнїрѣа вѣстрѣ о трек аша репедѣ; кѣчі
слѣвїчѣнеа кѣвѣнтѣлѣві меѣ нѣ пѣте сѣ а-
жѣлѣгѣ ла дѣлѣдїтеа вѣреднїчїей Воастрѣ.
Пентрѣ а зіче деспре вої дѣдѣстѣл, трѣвѣ
о лімба еловѣнтѣ ші о мїпте лѣмїнатѣ
де дѣвѣдѣтѣрѣ, каре сѣ аїѣв атѣт дрѣнт
дѣ stadia шїпдемор, не кѣт вої адї до-
вѣндїт ла респектѣл ші рекѣноцінда ро-
мѣлѣлѣві віне сімдігор ші вінекѣцѣтѣтор.

¹⁾ 1760. ²⁾ 1710. ³⁾ 1773. ⁴⁾ 1792.

¹⁾ 1793. ²⁾ 1823.

Еѣ пѣ почѣѣ фаче маї тѣлт декѣт че а фѣ-
кѣт вѣдѣва кѣ чеї дої вѣлїшорї аї сѣї; дар
пѣрїнтеле лѣтїнілор шї ал адеврѣлѣ пѣ
с'а вїтат ла дарѣл еї, чї ла ініта, воїнда
шї пѣтїнда еї.

Аша, фрацілор, ачещї бѣрѣадї, пре-
кѣт шї алції асеменеа, тревѣ се фїе пен-
трѣ пої дѣ тот тїмпѣл пїще одоаре скѣт-
пе шї моделе врѣднїче де імітат; іар по-
менїреа лор лѣдѣт шї чїнетїтѣ, дѣпѣ кѣт
дѣсѣшї тареле Апостол не дѣвадѣ зїкѣнд:
„Адѣчещї вѣ аніте де маї тарїї воцїрї карїї
в'аѣ грѣїт в'об кѣвѣлтѣ лѣї Дѣтнезѣѣ, шї
прївїнд ла сѣврѣшїреа вїедїї лор, сѣ не
врѣмадї крѣдїнда.“

Ал ачестора врѣтѣтор, зїк, а фост шї
ферїчїтѣл рѣпосат, преасфїндїтѣл пѣрїнте-
ле епїскопѣл пострѣ, але кѣрѣїа фанте врѣд-
нїче де лѣдѣ шї вїацѣ кѣвїосѣ шї сѣлѣтѣ,
кѣ адеврѣат де зп пѣстор вїсерїческ, пї ле
ва арѣта дѣнаїте не скѣрт кѣрѣл кѣвѣл-
тѣрїї.

Нѣскѣт дѣ Вѣкѣрещї (не ла анѣл 1784)
дїп пѣрїндї ротѣнї, вїнекрѣдїнчосї, фѣ кре-
скѣт дѣ релїціа шї фїрка домѣлѣї кѣ чеа
маї вѣлѣ дѣгрїжіре. Дѣпѣ че ажѣнсе дѣ
вѣрѣстѣ ка де треїспрезече ані, пѣрїндїї дѣ
адѣсерѣ ла ферїчїтѣл дѣтрѣ поменїреа Іо-
сіф епїскопѣл Арденѣлѣї, кѣрѣїа дѣ дѣ-
крѣдїндѣрѣ шї 'л сѣнѣсерѣ спре аскѣлтаре.
Ачеста, вѣзѣнд вѣнеле аплекѣрї але тѣ-
пѣрѣлѣї, кѣрѣденїа інітїї шї а пѣравѣрїлор,
дѣ дете ла дѣвѣдѣтѣра лїтѣвї елїнедїї шї
а пїїндѣлор че се да атѣлчї дѣ сколїме
грѣчещї дела Доамна-Балаша, сѣпт пѣтї-
тѣл даскал Лѣтѣрѣ. Дѣнаїтѣнд вїне ла
matїміле сале, фѣ вїне прївїт де даскалѣ
сѣѣ шї іѣвїт де консколарїї сѣї карїї маї

тодї ера фечорї де воерї. Протекторѣл
сѣѣ асеменеа вѣзѣндѣї дѣнаїтѣрїле че фѣ-
чеа, шї вѣнеле пѣртѣрї морале, дѣ іѣвѣа
маї кѣ деосевїре шї'л чїнстеа ка пре зп
тѣпѣр вїртѣос, пѣтїндѣ'л тѣпѣр-вѣтрѣн;
шї кѣ кѣвїїндѣ, кѣчї, петречерїле сале не.
фїїнд декѣт дѣделетнїчїреа ла дѣвѣдѣтѣрї,
презѣлѣрїле нефїїндѣї декѣт ла шкоалѣ,
ле вїсерїкѣ шї дѣ грѣдїна Антїтѣлѣї, адѣ-
пѣрїле сале нефїїнд декѣт кѣ чеї маї вѣ-
трѣнї, кѣвїосї, шї маї кѣ сеатѣ, дѣвѣдадї,
пѣ мерїта декѣт зп асеменеа тїтѣл, шї пѣ
пѣтеа сѣ трагѣ асѣпрѣї декѣт о асеменеа
чїнстїре дїп партеа тѣтѣрор. Асѣфел дѣкѣ
дїп жѣнїе арѣта чеа че ера сѣ фїе одатѣ
дѣ вѣрѣста вѣрѣдїеї, шї прекѣт дѣнаїта
кѣ вѣрѣста шї кѣ дѣвѣдѣтѣрїле, пре атѣт
дѣнаїта, зїк, ла вѣнеле пѣравѣрї, шї ла фа-
пта вѣлѣ. (Ва врѣма.)

М о с а і к.

(Он пѣфѣ.) Е де тїрат, стрїгѣ зп
пордѣмерїкан, кѣт дѣтрѣвѣндѣреа пѣтерїї
де вапор — вѣпаїе — дѣтр'зп аша тїравїл
mod с'а десволтат шї ковѣршїт. Авзїцї
шї вѣ тїрадї: Дѣ Kentѣкї а словозїт орї
знде зп спедїерар сѣѣ материалїст пре тодї
кооператорїї сеї, кѣчї пѣї маї трѣвѣїаѣ, де
оарѣче доѣл машїне де вапор проведѣаѣ
шї сѣжѣршїаѣ тоате лѣкѣрїле де лїпсѣ дѣ
чел маї есакт mod. Он фѣр вїклеан шї ско-
вїтор кѣцѣта: кѣ ачеле амѣе машїне подї
тѣ фї де лок гата. Аша се дѣсе дѣ кѣ-
тара де негод рѣпї зп кап де зѣхар, шї
врѣнд сѣ деѣ фѣга дѣ анѣкѣ о машїнѣ де
гѣлер, дѣ тѣрѣл пѣлѣ дѣнаїтеа жѣдедѣлѣї
шї ера (аша історїсеѣне дѣтѣторѣл де рѣ-
порт) кїар атѣлчї гата а'шї депѣне тѣртѣ-
рїендѣ, кѣнд еѣ пѣрѣсїїѣ салонѣл де жѣдедѣ